

Učitelka mateřské školy. Povolání, nebo poslání?

Vážená redakce, protože je nám váš časopis nejbližší, rozhodly jsme se upozornit na několik problémů, se kterými se ve své práci v oblasti předškolního vzdělávání setkáváme.

Jsme s kolegyňmi v praxi 20, 30, některé i přes 30 let, ale to, co se děje několik posledních let, nás nenechává klidnými. My, starší učitelky, bychom chtěly hlavně usnadnit práci mladším spolupracovnicím a těm, které se na toto povolání připravují.

V první řadě nás překvapuje, kolik dobrých učitelek mateřských škol muselo opustit svá místa, protože nemají odborné vzdělání v oblasti předškolní výchovy, přestože se v praxi osvědčily na výbornou. Na druhé straně, téměř ve všech menších městech a vesnicích jsou mateřské školy, které jsou součástí společného zařízení se základními školami, a zde zůstali řediteli či ředitelkami lidé, kteří nemají vůbec žádné vzdělání v tomto směru. Jak je možné, že se na ně nevztahuje zákon 6.563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, jehož novela platí od 1. 1. 2015? Jak mohou zastávat tak vysokou funkci bez potřebného vzdělání? Vždyť oni rozhodují o těch nejdůležitějších záležitostech v mateřské škole a té práci téměř vůbec nerozumějí. Vedoucím učitelkám, bývalým ředitelkám, byla odebrána autonomie, společenská prestiž mateřských škol je potlačena, kvalitní ohodnocení práce je nedostatečné, možnost dalšího růstu minimální. Ředitelé základní školy řídí mateřskou školu pouze z kanceláře, fyzicky se v prostorách MŠ objeví maximálně dvakrát do roka. Vedoucí učitelky ztratily důležitou část svých pravomocí, týkajících se provozu mateřské školy, odměňování, přijímání dětí i zaměstnanců, ale obsah a náplň jejich práce zůstaly stejné. Ředitelé základní školy mají vždy poslední slovo a na podněty vedoucích učitelek neberou ohledy. Měli, mají a vždy budou mít slabost pro svoje kmenové zaměstnance. Kdysi byly učitelky vážené osoby, dnes je tato profese společensky a významově nedocena.

Děti se ve školce učí

Mateřská škola podle školského zákona je školou, prvním stupněm vzdělávání, má svůj vzdělávací program, který tvoří vedoucí učitelky spolu s kolektivem pedagogů mateřské školy. Málokdo si uvědomuje, že učitelka mateřské školy je s dítětem delší dobu než jeho rodiče, vzdělává ho a předává mu kus sebe, lásku a porozumění. Mnozí rodiče, ale i široká veřejnost se mylně domnívají, že pracovní náplň učitelky mateřské školy spočívá v tom, že děti ve školce hlídá. Nemají vůbec představu, co obnáší jejich profese. Učitelka nahrazuje dítěti maminku v době její nepřítomnosti. Stává se „maminkou na chvíli“. Je empatická k bezpráví, i k potřebám lásky a úcty. Dokáže dítěti pomoci zejména v adaptaci na cizí prostředí. Dokáže je pohladit, pochovat, usmát se na ně, milým slovem uklidnit a povzbudit. Ochraňuje dítě před nebezpečím, sleduje příznaky případných onemocnění, podporuje hygienu, čistotu, péči o zdraví, zdravý životní styl. Učitelka podporuje vztah dítěte k rodině.

V roli pedagoga učitelka seznamuje děti se světem kolem nich, učí je správně jednat a žít, poznávat svoje možnosti v různých životních situacích. Pro její práci je důležitá činnost diagnostická, plánovací, motivační a evaluační. Na základě diagnostiky učitelka zajišťuje potřeby a možnosti dítěte, poznává reakce dítěte v dané situaci, pozoruje a vyhodnocuje, co dítěti pomáhá. Na základě RVP pro předškolní vzdělávání formuluje cíle pro jednotlivé děti i pro celou skupinu. Hledá metody, nové formy práce, vymýšlí organizaci činností a zajímavou náplň celého dne. Nejdůležitější činnosti jsou motivační, práce učitelky se tak trochu smíchá s prací hereckou a dokáže tak nadchnout děti pro různé činnosti. K hodnocení práce nás, učitelek, je nezbytné, abychom poznaly, co se podařilo a co ne, jak naplánovat další činnosti. Každá učitelka musí být dobrým organizátorem, mít dobře promyšlené

svoje jednání v průběhu každého dne, vymýšlet aktivní činnosti pro děti. Smysl pro organizaci musí uplatňovat po celý rok, zajišťuje představení pro děti, dopravu na výlet, vystoupení pro maminky a partnery školy a mnoho dalších školních akcí.

Odchodem dětí domů pracovní den nekončí

Pro mnohé učitelky pracovní den nekončí odchodem dětí z mateřské školy, některé činnosti dokončují ještě doma nebo mimo mateřskou školu. Účastní se akcí v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, studují potřebné publikace k přípravě na svou práci, pročítají odbornou literaturu, vytvářejí výzdobu školky, pečují o kabinety, knihovny, promýšlejí akce školky.

Stává se, že kromě pedagogické práce se učitelky v mimořádných situacích requalifikují např. do role provozních pracovníků – pomáhají přestěhovat nábytek před a po malování, je-li potřeba, pomohou s úklidem, zaskočí v jídelně.

Předpokládá se, že učitelky mateřské školy při všech svých „profesích“ musejí být trpělivé, psychicky vyrovnané, empatické, tolerantní, asertivní. Automaticky se očekává, že budou zodpovědné, spravedlivé, komunikativní, důsledné a neustále v dobré náladě.

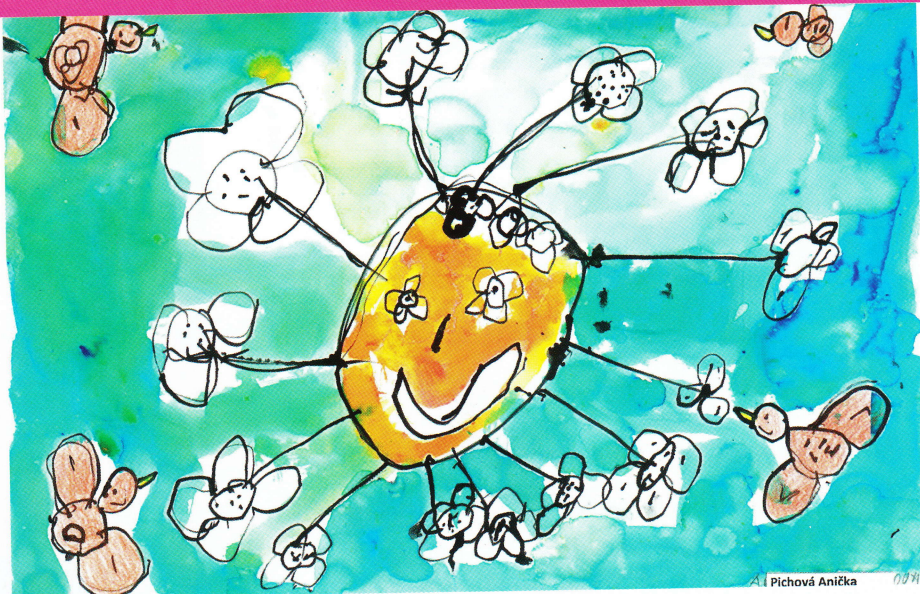
Nesmíme však zapomenout, že učitelkám při jejich práci pomáhají i nepedagogičtí pracovníci, bez nichž by nebyl zajištěn provoz žádné MŠ. Učitelky by si tak za celý den nemohly ani odskočit, protože jinak se nemohou od dětí vůbec vzdálit.

Dovolenou jenom někdy

Učitelky mateřské školy mají ze zákona nárok na osm týdnů řádné dovolené na zotavenou, kterou si nemohou vybrat během školního roku za plného provozu. O prázdninách jsou však MŠ k provozu nuceny zřizovatelem. ZŠ automaticky podle školského zákona 6.29/1984 Sb., §38 odst. I,

v době letních prázdnin zavírá a nikdo se neptá, co bude s prvňáky či druháky, kteří zřejmě nezvládnou být sami doma. Jaký je rozdíl mezi učitelkou základní školy, vychovatelkou a učitelkou mateřské školy? Proč nemají stejná práva? Potřebují také nabrat síly po desetiměsíční každodenní práci, plného nasazení a stresu, kdy jejich odpracované hodiny u dětí jsou opravdu šedesátiminutové, nikoli pětáctýřicetiminutové jako v ZŠ s přestávkami či volnými hodinami. Je to spravedlivé?

Jako další problém vidíme nesmyslnost zákonů a vyhlášek o počtu dětí na učitelku (překračované limity — 28 dětí ve třídě běžná praxe), a to i na pobyt venku. Dovedete si představit, když jde sama učitelka s 28 dětmi na hygienu a WC? Učitelka musí mít neustále přehled o všech dětech. Nemluvě o pobytu venku. Zažil někdo z vás vycházku s 20 tříletými dětmi po vsi či za vsí, kde nejsou chodníky a pohybujete se s nimi po vozovce (počasí nedovoluje být vždy na školní zahradě či hřišti)? Maminky leckdy nezvládnou ani dvě své děti a po učitelkách mateřské školy se požaduje, aby jedna uhlídala 20 dětí, a ono „stačí“ 10. Pobyt venku by měly podle nás vždy zajišťovat dvě učitelky. Nikdo si vůbec neuvědomuje, že i učitelka je jenom člověk a může se jí udělat nevolno, omdlít, cokoli. Pokud je ale sama, co se stane s těmi 20 malými dětmi?

Namalovala Anička Pichová, MŠ Pastelka, Milevsko.

O tomto kdysi rozhodl někdo, kdo nebyl nikdy v praxi, v dobách hluboké totality a tento přežitok trvá dodnes.

Měli bychom si uvědomit, že zatímco rodiče mají jedno, dvě až tři děti, učitelka vzdělává 20 a více individualit a každé dítě má dovést ke splnění vzdělávacích cílů, kterých není málo. Mezerou v zákoně je i přednostní přijímání předškoláků bez doložení trvalého pobytu. Jsou tak diskriminováni spádové děti, jejichž maminka se

vrací po rodičovské dovolené do zaměstnání, ale dítě jí do MŠ nevzali, protože museli upřednostnit předškoláka z jiné oblasti.

Máme pocit, že v našich zákonech a vyhláškách je tolik nesrovnalostí, že by je měli řešit odborníci z praxe. A co myslíte, je pořád ještě učitelka mateřské školy povolání, nebo poslání? ■

**Kolektiv učitelek MŠ ze středních a severních Čech
(titulek a mezititulky redakce)**

dřevostavebnice

Truhlářství Peklák a synové

stavebnice
Vira

...alternativa k Polikarpovce,
tvůrčí aktivita pro dívky a kluky.

www.drevostavebnice.com

V DUBNU VYCHÁZÍ SPECIÁL 1/2016

Počítání pro předškoláky – předmatematické představy a logické myšlení

**Cena 65 Kč
Množstevní slevy až 50 %**

Obsahuje pracovní listy pro mateřskou školu.
Napsala Mgr. Marie Těthalová,
ilustrovala Patricie Koubská.

Objednávejte na obchod.portal.cz

www.informatorium3-8.cz